

ПРОЈ 10 ЛЕНТЫ

„Народ“ излази свакога
дана по подне.

Штампарија се налази у Фран-
ковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ј. МИЛЕТИЋ

Рукописи се ме враћају.

Огласи и белешке за-
плаћују се по погодби.Редакција је у улици
Франковој бр. 20.Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

НАРОД

Нови Савезник

Француски лист »Л. Евр« доноси, поводом стварања чешко-словачке војске, овај чланак г. Рене Пишона, под насловом »Нови Савезник«:

Писао сам на овом месту још 1 јула о Чесима из страначке легије, која је добила зелени и жути орден Фуражере, да они нису многобројни под нашем заставом, али да ће их извесно ускоро бити много више.

Данас је то свршено: указом председника Републике уређено је стварање чешко-словачке војске. Ова организација створена је тек после две године, а то задање није наступило због ма чије рђаве воље, већ због заплетености самог проблема. Али она долази у добром тренутку да нас утеши у једној тузи и да нас отклони од једне неправде. У тузи, коју нам је задало државе Русије, доста њих међу нама доведено је у искушење да се љути на све што је словенско. А то је тако необично и погрешно уопштавање! У Русији је снага словенског темперамента могла бити угушена вековним робовањем и компромитована болесним мистицизмом и утопијским социјализмом. У Чешкој, у Моравској, у Словачкој она је чврста и сурова. Морално Чеси више личе на Србе него на Русе; то ће рећи да се може рачунати са њима.

Нову војску састављаје: делом чешки и словачки грађани који станују на територији савезничких земаља; делом добровољаца, који су се пријавили Русима или Србима и који су се борили против свога тирана. Нијебило никакве потребе да их уврстимо у нашу војску, никаквом пресијом, ни моралном ни материјалном. У Русији чим је дозвољено да се добровољци узимају у војску, више од 20.000 Чеха се одмах јавило. Довољан је био само рад чешких политичара, па да изазове патриотско одушевљење, да групише и органи-

зује све добронамерне и да преговара са савезничким владама о срмествима за извођење. То су вршили, са ревношћу која превазила

захвалу, чла нови чешког Националног Савета Масарик у Русији, Стефанис у Русији и у Сједињеним Државама, Бенес у Паризу, Лондону и Риму.

Чешко-словачка војска имаје око 120.000 људи. То значи нешто, чак и код садашњих огromних ефектива. Што се тиче вредности њених бораца, ми је по знајемо: видели смо је на делу у Артоа и у Шампањи, а на Истоку Брусилов је указао пуну правду чешко-словачкој бригади. Он их је поменуо у једној изјави, као изузетак: Чехо-Словаци, који су били напуштени код Тарно-поља ипак су наставили да се боре тако, да цео свет треба да падне на колена пред њима.“

Ових 120.000 људи биће распоређено на разним борбеним фронтовима. Знатан део биће у француској војсци, виши официрски кадар биће привремено француски са разлога, које треба поменути. Има врло мало чешких виших официра. У аустријској војсци у практици су забрањени виши чинови за Словене, као у Немачкој за Јевреје. То напомињем за оне који рачунају са »демократизацијом« Аустроугарске! Зато Чеси сад оскудевају у шефовима, али ће их ускоро бити исто тако добрих као вођа, као што су били добри као војници.

У замену за ову сарадњу Чеси нам не траже ништа. Између њих и савезничких сила нема никаквог ценкања. Они не траже никакве обавезе, које би нам сметале. Они само траже право да проливају своју крв за ствар, коју сматрају за праведну и за повољну за судбину њиховог народа.

Али то не значи да ми доцније треба да за боравимо, шта су они учинили за нас. Са њихове стране, то је др-

жање најплеменитије, које се може наћи.

Као филозоф, који доказује да кретање постоји тиме што иде, тако и чешки народ доказује своју екзистенцију борећи се.

ПРНИ ДАНИ

Амстердам. — Велики немачки лист »Берлинер Тагеблат« пише: »Берлинско становништво озбиљно забринуто и са прним мислима иде у сусрет зими. Што се тиче оскудице у намирницама, никада перспектива није била гора него данас. И поред најбоље воље централне су власти, осим када би се десило какво чудо, неспособне да спасу од сигурне смрти хиљаде људи, који нису никада имали ни трунке интересовања ни одушевљења за рат, и који виде да им је одређена судбина од бескрајних патња и невоља, док сви они, чија је кеса добро набијена, и чији је уплив на вишијем месту добро познат, могу бар једанпут дневно добро да ручaju.“

Гладне утробе не знају ни за власт ни за патриотизам. Опасност је огромна; а тренутак да се избегне опасност и сувише кратак!“

Солун, 16. дец. — ПОСЛЕДЊИХ ДАНА У СОЛУНУ СЕ МНОГО ГОВОРИЛО О НЕКИМ ТОБОЖЊИМ НЕМАЧКИМ ПОНУДАМА ЗА МИР.

ОБАВЕСТИЛИ СМО СЕ НА НАДЛЕЖНОМ МЕСТУ, ДА НАША ВЛАДА НИЈЕ ДОБИЛА О ТОМЕ НИ ЗВАНИЧНО НИ НЕЗВАНИЧНО САОПШТЕЊЕ. — (Ратни Пресбир).

ВОЈНИЧКО ПИСМО

Од једног војника из Малог Карабуруна добили смо једно дирљиво писмо захвалности управи тамошњег реконвалесцентног одељења. Као нарочито усрдне, у прегледу болесника и у старању о њиховом лечењу и чистоти, он нарочито истиче шефа болнице, мажора г. др. Самор Робера, лекара Леконта, болничарке г-ђице Борел, деда Шапел и Компрен, и болничаре г. г. Сара-воар и Жозеф Силвестр.

Писмо наставља:

»Па не само што се о нама тако свесрдно старају, него нису за-

боравили ни да нас, о свом Божићу, заједно са својим савезницима Енглезима обилато обдаре. Сваки војник болесник добио је по пар поткошуља, доњих гађа, марамицу, чарапе, сапун, четку за зубе,

два пакла цигарета, машину, оловку, хартије, кутију бомбона и кутију бисквита и безброј честитака, у којима нам честитају најнаштују у борби за право и слободу.«

ВЕНИЗЕЛОС

Атина. — Имандан г. Венизелос показао је још једном, да је грчки народ увек уз свога првог политичара. У више мања светина је пррређивала овације Савезницима и г. Венизелосу. Атинске корпорације су упутиле г. Венизелосу један телеграм у коме износе своје уверење, да ће победа крунисати борбу за уједињење свих Грка у слободну отаџбину.

Министарски Савет је

такође послao депешу г. Венизелосу.

Место одакле је бачена анатема на г. Венизелоса претрпано је са цвећем.

БЕДА У ДАЛМАЦИЈИ

Цирих, — О оскудици која влада у југословенским земљама и о великој скупоћи најпотребнијих намирница пише »Хрватски Дневник«:

»У Спљету одавно нема кромпира. Оно мало што се још где-где нађе продаје се по 5 до 6 круна кило.«

Лист »Наше Јединство« јавља да се у Спљету 1 литар млека продаје по 6 круна.

Хрватска, осећајући сестринско милосрђе према бедној српској најачи, уложила је сав труд да бар децу ишчупа из канџа ове стражовите беде. Више од 2000 деце из различних крајева Далмације, Истре и Херцеговине примили су Хрвати да их исхране.

ДАЛМАЦИЈА

VI

Далмација данас фактички спада у круновине у земље заступане у Царевинском Вијеју; саставни је део аустријске поле монархије. Ова шаље у парламенат — заступнику кују у Бечу 11 народних посланика, који од 1906. године бирају се на основу непосредног једнаког тајног права гласа.

У Бечком парламенту, од ових 11 посланика, према српско-хрватском споразуму, десет су Хрвати и два Србина, који заједно са Словеначким посланицима и хрватским посланицима из Истре, сачињавају југословенски парламентарни клуб, који данас задаје бриге и јада владиним круговима у Бечу.

Од ове двојице Срба, посланик Клинског изборног среза Др. Јован Баљак, адвокат и првак српске странке на приморју, одличан је говорник и можда један од најбољих говорника у опште у парламенту. Други Србин посланик је Вукотић, посланик изборног среза бококоторског.

Од Хрвата најпознатија је личност Др. Јозеф Смолака, адвокат, народни посланик за Сплитски изборни срез, и вођа Демократске хрватске странке у Далмацији. Затим Др. Трећи Павачић, книжевник, по-

сланик хиљадско-брзог изборног среза, као и Др. Мелко Чингрија, адвокат, председник дубровачке општине и посланик за изборни срез Марка-Метковић, највајенији чланови хрватске странке у Далмацији, која је настала фузијом народне странке и странке права.

Још немо да споменемо посла Јурја Бианкина, народног посланика за изборни срез дубровачко-корчулански, који је некад био првак у странци права, а данас је члан хрватске странке; власник је и уредник »Народног Листа« у Задру.

Овај је лист у шездесетим и седамдесетим годинама прошлог столећа био главни орган народне странке, која је започела и водила огорчену борбу са већтаком талијанском већином у далматинском Сабору и победила је.

Тада је лист био под управом Ђенка Политео и звao се »Гл. Национале«.

Јурај Бианкин је већ од осамдесетих година па до данас, увек народни посланик, одличан парламентарац говорник и стари трибун у бечком парламенту, где се често, као и у делегацијама, чуо његов громки глас у одбрану народних права против немачко-мађарске халапљивости.

Већина ових јединица народних посланика једија се од почетка европског рата па све до отварања аустријског

парламента ове године били су бачени у најстрашије аустријске затворе, због свога националног разда на уједињењу Срба, Хрвата и Словенака.

Многи су од њих непосредно из затвора доведени у бечки парламенат, и бечки управни кругови мислили су, да ће имати сада мирне овеце, држали су, да су напађени и изнурени народни борци сломљени, да су померили идјом и да су их ученила својим верним слугама.

Тело је овак народа чинио оронуло, али је њихов дух прекаљен, ојачао и данас се разлеже целим светом њихов глас, који довикује народним крвицама, да су Срби, Хрвати и Словенци један народ и да ходе своје уједињење, па то било или не било по вољи његовим тлачитељима.

Далмацијом управља царски намесник, којега на предлог министарског савета именује цар аустријски.

Политичко административни систем у целој аустријској половини монархије је провинцијални. Свака провинција за себе сачињава једну целину. Чиновници ма које гране у једној провинцији не могу бити премештани из једне провинције у другу. Премештај је дозвољен само у унутарњој територији провинције. Тако је и у Далмацији.

Далмација је подељена на 14 котара (срезова), а котари на општине, којих има 83.

У правосудном погледу по-дељена је на 5 судских окру-

га, са председником окружног суда ка челу, и на односни број судских котара, са судијом старешином на челу.

Председник апелационог суда за Далмацију у Задру је покрајински старешина свега судског персонала у покрајини и у административном по-гледу непосредно подпаѓа под Министра Правде.

Далмација има и своју са-моуправу, али врло ограниче-ну, за своје унутрашње чисто-покрајинске послове. Ти по-слози јесу: основна настава, надзор над општинама, регу-лисање општинских гранџа, вођење бриге о општинској и-мовини, као и о подизању и одржавању покрајинских пут-тева, и о подизању и управи-покрајинских болница. О свим овим пословима законе и одлу-ке доноси Покрајински Сабор.

ИЗ БРИТАНСКЕ МАРИНЕ

Лондон. — Вице админал-рал г. Росли Вомис наименован је за првог лорда у адмиралитету. До сада је ту функцију вршио адмирал Чон Целикос, кога је краљ, из благодарности за учињене заслуге, наимено-вао Челом.

У току овога рата г. Целикос је био две године и четири месеца командант велике британског флота пре него што је ступио на по-ложај Лорда у адмиралитету. На томе положају провео је последњих 13 месеца.

Из живота избеглица

Према обавештењима, које смо могли да добијемо укупно има српских избеглица у Солуну и у Грчкој Маједонији 15—16 хиљада лица. Готово подједнако има их у Солуну и окolini с једне стране и у грчкој Маједонији с друге.

У Солуну и његовој најближој окolini има на 7500—8000 избеглица. Од њих већи део живи у вароши, а само сиромашнији су смештени у избегличке логоре: један у самој вароши а други у Лутри, 15 километра далеко од Солуна. У солунском логору има око 800 сиромашних избеглица, а у Лутри ће их ускоро бити исто толико. Осим тога има доста сиромашних избеглица, које се налазе на раду и на стану у војним савезничким логорима, нарочито код Енглеза и Француза.

У свима тим логорима избеглице добијају храну и стан а осим тога њима се тражи и налази посла тако да вреднији од њих зарађују до 5 драхми дневно поред тога. Уз то даје им се и одело.

Главна врста посла јесте у томе, што се маса радника упућује на рад код Савезника и у фабрике. Али, сећају, и у самим логорима отворене су радионице, како за рад, тако и за учење у раду, као што је обукарска, четкарска, берберска и још неке мање радионице, а одмах до логора створене су и две шиваре за

их доста на послу и у изро-ши, по менажама и разним баракама и ситним српским продавницама.

У поступању према избеглицама подједнако се поступа према свима верама и народностима наших поданика.

Питање о деци, комесарите ће ускоро расправити, у споразуму са просветним властима и са америчком мисијом на тај начин што ће се установити ћачки интернат, где ће бити смештено на стан и храну око 400 деце, и где ће бити под сталним надзором наставника. У Лутри је такође установљена школа.

Има још једна школа за женску дену на Малом Кара-буруну под управом француског; у њој има око 30 ученица. Зграда те школе оправља се и моћи ће да прими кроз неки дан сву децу, нарачано сиротину.

У извршењу овог племени-тог и културног старања о нашем свету, свесрдну помоћ указују хумане мисије нашах богатих савезника: енглеска, америчка, француска и руска. Ове у истој мери помажу и наше избеглице на грчкој територији.

После Солуна највећи је избеглички логор у Водену, где има на 3000 српских избеглица. Цео је свет тамо смештен под кров и у бараке, у којима влада примерна чистота. Храна се добија од америчке мисије, осим извесне количине брачина, коју добијају од српске државе.

И тамо је образована грчанска избегличка болница са 20 постела и установљена је школа за децу, у којој има неколико стотина ћака. Ради се свесрдно, да се и тамо што боље уреди питанje о исхрани, о снабдевању са оделом, о школама и о стварању про-давница најважнијих намирница, како би се избеглицама помогло у овој скупоји.

Делегат министра просвете енергично ради да се установе школе, где их досада нема.

Да поменемо ове и школу у Сакуљеву, која заслужује нарочату пажњу. Она је енглеска установа в под управом је њихових сестара и наших учитеља. У раду је показала најбољи успех.

Мимо овога ради се и на томе, да се код избегличког света развију и корисни ручни занати.

По унутрашњости Грчке има такође 6—8000 избеглица. Тачна евиденција о њиховом броју сада се врши.

САОПШТЕЊА

Главна пошта Врховне Команде објављује следеће: Г. Малутин Кремић трг. из Ужица био је посредник за много новчане пошиљке, које су слате одавде за Ужице и околну. Како г. Кремић слато здравље не дозвољава да и даље обавља овуја посреднички посао, то он преко Српског Црвеног Крста у Женеви или пошиљаонце новца, да новца не шаљу ви за кога више преко њега а препоручује за тај посао ужички општински суд, за који тврди, да ће посао обављати најсвесније.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Осим омање артиљеријске активности североисточно од Ипра, ништа важније.

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

У току ноћи артиљеријска акција у области шуме Коријер. У Лорену, на сектору Веха бомбардовање је, на измаку ноћи, добило карактер досада велике активности.

У Горњем Алзасу једна наша патрола довела је заробљеника. На осталом делу фронта ништа важно.

Извештај Штаба Источне Војске. — Доста озбиљно бомбардовање наших организација на сектору Битоља, на које су наше батерије енергично одговарале.

Српска артиљерија растерала је непријатељска одељења, док су се прикупљала.

У близини Кавакли, 5 километара западно од Сереза, једна енглеска патрола успешно је извршила испад и довела заробљенике.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Дуж целога фронта била је само артиљерија активна. Она је била интензивнија само на висоравни Азјага, где су наше батерије ефикасно концентрисале ватру и препречиле ту-

ке многе секторе непријатељских линија.

Више Тревиса развио се читав низ ваздушних борба, у којима су учествовале енглеске и наше ескадриле за гоњење и артиљерија против аероплана.

У зору дошло је 25 непријатељских аероплана, заштићени мајлом, више нашег артиљеријског логора западно од вароши, у највери да врше бомбардовање. Непријатељски апарати, дочекани од мајаја јаком ватром наших топова и нападнути од наших аероплана, морали су се повукти пре него што су могли извршити своје операције.

Доцније, око 12 и по сати друга непријатељска ескадрила од 8 апарати поновила је напад. Али и она је дочекана код Монте Белуна и била приморана да се повуче изгубивши три апата.

Од 11 непријатељских апарати, 8 је пало међу нашим линијама а 3 међу непријатељским.

Сви су се наши апарати вратили. Штета, коју су проузроковале бомбе, незната је.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПЕТРОГРАД. — Максимилијански генералисим Криленко дошао је у сукоб са данашњом владом и поднео оставку.

ЖЕНЕВА. — Бивши грчког краља Константина посетила је више немачких политичара, међу њима и барон фон Шенифамозни шеф немачке пропаганде Шенк.

ЊУЈОРК. — У више 100 разних друштава, која представљају преко 200.000 Алзашана, један амерички делегат положио је на подножје статуе Шрасбург у Паризу звезду заставу прекоокеанске велике републике.

АТИНА. — Грчка влада реквирирајући је све једрилице преко 50 тона.

ПАРИЗ. — Српски Комитет држао је седницу под председништвом г. Буркоја. Седница је присуствовала и један енглески изасланик. За време дебате сви су се присути изјаснили за потпуно ослобођење малоазијских народова.

ЛОНДОН. — За католичку Нову Годину „Тајмс“ пише: „Био је тренутак, кад је наша победа била свршена, али јој је ситуација у Русији одложила. Али Савезници и Сједињене Државе већ су поставили основе за крајњи тријумф, који је био за тренутак одложен, али никада није престао да буде известан.“

АТИНА. — Г. Политис, министар спољних послова, изјавио је овдањим новинарима да су све вести о миру лажне и тенденциозне.

ПЕТРОГРАД. — На изборима за Уставотворну Скупштину добили су социјалисти револуционари 148 гласова, максималисти 88, минималисти 13, Украјинци 13 и кадети 14.

ПЕТРОГРАД. — Чувени револуционар Плеханов најавио је на самиту. Он је био велики противник Ленинизма.

АТИНА. — Шрафт универзитетских слушалаца завршен је. Услови, под којима ће полагати испите, биће изменени онако како су они тражили.

СРПСКИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ

Једна наша патрола извршила је ноћас у пределу Тушине успешан препад ручним бомбама на бугарске ровове и вратила се поред јаке непријатељске ватре без губитака.

МАЛИ ОГЛАСИ

У недељу 17. децембра овогод. отварам гостопоницу „ВОЈВОДИНА“ у Егнатијевој ул. бр. 282. друга трамвајска станица од Римске капије ка железничкој станици.

Умљавам поштовану публику за посету, а ја ћу се трудити да их услужим што бољим јелом и пикетом као и ранџе.

Споштовањем
Ђура Јовановић
Росоманац
бив. гост. код „Колумбо“

Штампарија АКАВРОНИ,